

F. G. JACOBS

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2004. február 19.¹

1. Az arany tisztaságát hagyományosan karátban mérték, e rendszerben a tiszta arany 24 karátos; manapság többnyire ezredrészekben mérik. A jelen ügyben az a kérdés, hogy az a tagállami szabály, amely szerint csak azokat a nemesfém tárgyakat lehet „arany” elnevezéssel illetni, amelyek finomsága eléri vagy meghaladja a 750 ezredrészt (18 karát), a 375 vagy 585 ezred (9, illetve 14 karát) finomságúaknak pedig az „aranyötvözet” elnevezést kell viselniük, az EK 28. cikk által tiltott, behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül-e.

I — Eljárás

2. 2000 novemberében a Bizottság — egy panasz kézhezvételét követően — felszólító levelet küldött a francia kormánynak, amelyben megjelölte, hogy — álláspontja szerint — melyik az a négy mód, amellyel bizonyos francia szabályok akadályozhatják az aranytárgyak Franciaországba történő importját.

3. 2001 szeptemberében a Bizottság az EK 226. cikk (1) bekezdésének megfelelő, indokolással ellátott véleményt küldött a francia hatóságoknak, amely vélemény az állítólagos kereskedelmi akadályok közül kettőre vonatkozott.

4. A 2002. február 4-i francia választ követően csak a jelen eljárás tárgyát képező állítás maradt megválaszolatlan.

5. 2003. április 10-én a Bizottság keresetet nyújtott be annak megállapítása végett, hogy a Francia Köztársaság, azáltal, hogy az „arany” elnevezést fenntartotta a 750 ezredrész finomságúként megjelölt aranytárgyakra, a 375 vagy 585 ezredrész finomságúként megjelölt aranytárgyaknak ugyanakkor az „aranyötvözet” elnevezést kell viselniük, nem teljesítette az EK 28. cikkből eredő kötelezettségeit.

6. Az eljárás tárgyát képező szabály a Code général des impôts (Általános adótörvénykönyv) 522a. cikkében található, amely a magánszemélyek számára történő kiskereskedelmi forgalomba hozatalra vonatkozik. Az „aranyötvözetnek” nevezett termékek esetében jelezni kell a finomságot, azonban nem egyértelmű, hogy ugyanez a szabály vonatkozik-e az „aranynek” nevezett termékekre is.

¹ — Eredeti nyelv: angol.

II — A felek érvelése

7. A Bizottság állítása szerint azoknak az aranytárgyaknak a jelentős részét, amelyeket így módon „aranyötövetként” kell minősíteni, importálják. Azokat a termékeket, amelyeket abban a tagállamban, ahonnan származnak, jogszerűen „aranyként” értékesítenek, Franciaországban ettől különböző, kevésbé ismert és kevesebbre tartott elnevezéssel kell értékesíteni, ami megnehezíti e termékek ottani forgalomba hozatalát, és így akadályozhatja importjukat (jóllehet a francia kormány tagadja, hogy ezt a feltevést bármi is bizonyítaná).

8. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az áruk szabad mozgásának akadályai, amelyek — a harmonizált szabályozás hiányában — abból adódnak, hogy valamely másik tagállamból származó, ott jogszerűen gyártott és forgalomba hozott árukra bizonyos (például a megjelölésre, formára, méretre, tömegre, összetételre, megjelenítésre, címkézésre, csomagolásra vonatkozó) feltételeket meghatározó szabályokat kell alkalmazni, az EK 28. cikk által tiltott, behozatalra vonatkozó mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősülnek, még akkor is, ha azok a szabályok különbségtétel nélkül alkalmazandók minden termékre, hacsak alkalmazásuk nem indokolható olyan közérdekű

cél alapján, amely elsőbbséget élvez az áruk szabad mozgásával szemben.²

9. A Bizottság úgy véli, hogy a jelen ügyben nem áll fenn ilyen elsőbbséget biztosító közérdekű indok. A — meglehetősen jól informáltak, figyelmesnek és körültekintőnek tekintendő³ — fogyasztók tájékoztatásának szükségessége megfelelő címkézéssel is megvalósítható⁴, amely részletesebb és hasznosabb tájékoztatást nyújt, mint az elnevezések pusztá eltérése, és amely által a kereskedők kiemelhetik valamely különleges finomsági fokozat előnyeit.

10. A francia kormány viszont azt állítja, hogy fennáll ilyen indok. A kereskedelmi ügyletek tisztességes jellege, valamint a fogyasztóvédelem követelményeinek kielégítéséhez szükséges, elnevezésre vonatkozó szabály igazolható, amennyiben arányos olyan céllal, amely nem érhető el más, a Közösségen belüli kereskedelmet kevésbé korlátozó intézkedéssel.⁵ A kérdéses szabályra szükség van azért, hogy a fogyasztókat védje azáltal, hogy két termékminőség közti jelentős különbségről egyszerűen és közvetlenül tájékoztatja őket, és így elkerüli az

2 — Lásd például a 120/78. sz., Rewe-Zentral, ún. „Cassis de Dijon”-ügyben 1979. február 20-án hozott ítélet (EBHT 1979., 649. o.) 14. pontját; a Bíróság C-84/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2001. június 14-én hozott ítéletének (EBHT 2001., I-4553. o.) 24. pontját.

3 — Lásd például a C-30/99. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2001. június 21-én hozott ítélet (EBHT 2001., I-4619. o.) 32. pontját.

4 — Lásd a 193/80. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 1981. december 9-én hozott ítéletet (EBHT 1981., 3019. o.), különösen az ítélet 27. pontját.

5 — Lásd a C-448/98. sz. Guimont-ügyben 2000. december 5-én hozott ítélet (EBHT 2000., I-10663. o.) 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

inkább szakmai jellegű tájékoztatás által esetlegesen előidézett zavart. A [francia kormány szerint a] szabály arányos az adott céllal, nem a hazai ipar által élvezett előnyök védelmét célozza, és így nem ellentétes az EK 28. cikkel.

III — Értékelés

11. A felek válaszukban és viszonyválaszukban a kereskedelmi akadály fennállására összpontosítanak. A Bizottság — kitérve amellet, hogy a szabály ténylegesen akadályozhatja a behozatalt — hangsúlyozza, hogy a 28. cikk tilt minden olyan rendelkezést, amely alkalmas — vagy alkalmas lehet — bármilyen — akár jelentéktelen — akadály létrehozására. Mindenestre nem állítható, hogy egy luxuscikk elnevezése elhanyagolható hatással lenne a fogyasztókra, és a Bíróság több esetben megállapította, hogy a címkézést előíró szabály kevésbé korlátozza a kereskedelmet, mint az elnevezési szabály.⁶ A finomság ezrelékben való feltüntetése a címkén világos és egyszerű az átlagos fogyasztó számára. A francia kormány azonban kitér amellet, hogy a Bizottságnak bizonyítania kell a kereskedelemre gyakorolt hatás fennállását, amit azonban az nem tett meg.

12. A jelen ügyben nem azt kell vizsgálni, hogy egy aranytárgynak minimálisan milyen finomságúnak kell lennie ahhoz, hogy „arany” lehessen nevezni, és nem is azt, hogy milyen eszközök fogadhatók el egy aranytárgy finomságáról szóló tájékoztatás pontosságának biztosításához. Egyik szempont sem volt még a közösségi harmonizáció tárgya. Az a kérdés, hogy — ilyen harmonizáció hiányában — az EK 28. cikk főszabály szerint tiltja-e a francia szabályozást, és ha igen, akkor a szabályozás igazolható-e.

13. Arra is gondolni kell, hogy az ékszerek vagy más aranytárgyak készítése során az aranyat többnyire ötvözet formájában használják, legalábbis Európában. Az általános aranytartalom három nyolcad (375/1000) és a három negyed (750/1000) között van. Magasabb követelményeket előíró szabványok is léteznek, de a tiszta vagy majdnem tiszta arany túl puha ahhoz, hogy meg lehessen munkálni, bár a világ egyes részein nyilvánvalóan előnyben részesítik. A megmunkálhatóság, szilárdság és tartósság érdekében általában ötvözeteket használnak. A különféle ötvözetek különböző színűek, különböző fizikai tulajdonságúak, különbözik az áruk, és eltérő fogyasztói igényeknek felelnek meg.

6 — Lásd a 4. lábjegyzetben hivatkozott, Bizottság kontra Olaszország ügyben hozott ítéletet, az 5. lábjegyzetben hivatkozott Guimont-ügyben hozott ítéletet, valamint a C-12/00. sz., Bizottság kontra Spanyolország ügyben 2003. január 16-án hozott ítéletet (EBHT 2003., I-459. o.).

A — *Mennyiségi korlátozással azonos hatású intézkedésnek minősül-e a francia szabály?*

14. A francia kormány álláspontja lényegében az, hogy a Bizottság egyáltalán nem bizonyította egyetlen, kicsit is vitatható vagy jelentéktelen kereskedelmi akadály fennállását sem.

15. A Bizottság keresetlevelében előadta, hogy a Franciaországban értékesített 375 és 585 ezred finomságú aranytárgyak nagy többségét importálják; hogy azokban a tagállamokban, ahonnan származnak, jogszerűen értékesíthetik őket „aranyként”, azonban Franciaországban a francia jog szerint „aranyötvözetként” kell értékesíteni őket; és hogy valószínűleg az „aranyötvözet” elnevezés az „aranyból” kevésbé vonzóvá teszi őket a vásárlók szemében.

16. Ha a fenti tényezők megállapítást nyernek, álláspontom szerint összességükben egy olyan szabály meglétét igazolják, amely általában összeegyeztethetetlen az EK 28. cikkel, aminek következtében meg kell vizsgálni, hogy egyáltalán fennáll-e olyan igazoló körülmény, amely a szabályt a közösségi joggal összeegyeztethetővé teszi.⁷

17. Ellenkérelmében a Francia Köztársaság vitatja, hogy az „aranyötvözet” elnevezésű termékek a vásárlók számára kevésbé vonzóak lennének, és úgy érvel, hogy a Bizottság nem bizonyította a Közösségen belüli kereskedelemre gyakorolt állítólagos hatást.

18. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint azonban minden olyan intézkedést, amely közvetlenül vagy közvetve, ténylegesen vagy potenciálisan akadályozhatja a Közösségen belüli kereskedelmet, mennyiségi korlátozókkal azonos hatású intézkedésnek kell tekinteni, amelyet ilyen alapon az EK 28. cikk tilt.⁸ Ez a kritérium a jelen esetben kétségtelenül teljesül.

19. Annak a tagadása, hogy a kifogásolt szabályozás hatással lehet a vásárlásra, és így a kereskedelemre, nemcsak hogy valószínűtlen, de összeegyeztethetetlen is a francia kormány saját fő érvével, amely szerint a szabályozásra a fogyasztók védelme érdekében van szükség.

20. Minden, a termék minőségének megfelelő elnevezésével kapcsolatos fogyasztóvédelmi követelmény a vásárlásra kíván hatni,

7 — Vö. például az 5. lábjegyzetben hivatkozott Guimont-ügyben hozott ítélet, 25–27. pont.

8 — A 8/74. sz. Dassonville-ügyben 1974. július 11-én hozott ítélet (EBHT 1974., 837. o.) 5. pontja, valamint a C-322/01. sz., Deutscher Apothekerverband-ügyben 2003. december 11-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé) 66. pontja.

legalább annyira, hogy megakadályozza, hogy a fogyasztók téves meggyőződés alapján vásároljanak meg egy árucikket. A magasabb minőségre utaló elnevezés elvileg mindig vonzóbb, mint az alacsonyabb minőségre utaló. Ahol a többi feltétel, mint például az ár, megegyezik, a minőségre utaló elnevezés valószínűleg döntő szerepet játszik a fogyasztó választásában — a vonzóbb minőség javára. És nem lehet komolyan azt állítani, hogy az ékszerek „arany” elnevezése nem vonzóbb az „aranyötvözetnél”.

21. Következésképpen: a kérdéses szabály akadályozhatja a tagállamok közti kereskedelmet, és ezért azt az EK 28. cikk főszabály szerint tiltja.

B — *Igazolható-e a szabály?*

22. A Cassis de Dijon-ügy alapján felépülő ítélkezési gyakorlatból⁹ egyértelmű, hogy a fogyasztóvédelem és a kereskedelmi ügyletek tisztességes jellege közérdekű cél, amely elsőbbséget élvezhet az áruk szabad mozgásával szemben.

9 — Lásd a 2. lábjegyzetet.

23. Szintén könnyen elfogadhatjuk azt, hogy a fenti célok — az arany ékszerek nyersanyagának valós értékére tekintettel — szükségessé teszik a nyersanyag aranytartalmáról való megfelelő tájékoztatást. Noha kétségtelen, hogy az esztétikai vonzerő, a kivitelezés minősége és a teljes ár azok a tényezők, amelyek szerepet játszanak a vásárló végső döntésében, a termék aranytartalmának arányát is bizonyára figyelembe veszik az árucikk kiválasztása során. Az arany érzelmi értékekhez köthető tárgy, és a történelem bizonyítja, hogy az emberek mindig előszeretettel viseltettek az arany tisztasága iránt, amely együtt járt a csalással szembeni — valószínűleg indokolható — félelemmel.

24. Ezek az aggodalmak azonban, mint azt a Bizottság helyesen állítja, megfelelő címkézéssel eloszthatók.

25. A jelenleg elfogadott, ezrelékes mértékkel összhangban álló címkézési rendszer teljesen arányosnak tűnik a fogyasztóvédelem és a kereskedelmi ügyletek tisztességes jellegének céljaival. A rendszer teljesen átlátható, még azzal a kisebb fenntartással együtt is, hogy a vásárlóközönség nagy része talán inkább százalékokban szokott gondolkodni, mintsem ezrelékekben.

26. A korábban elterjedt, és talán még ma is jobban ismert karátalapú rendszer szintén átlátható, jóllehet a megfelelő értékeléshez némi háttértudás — nevezetesen az, hogy a tiszta arany 24 karátos —, továbbá a 24-es rendszerben való gondolkodás bizonyos képessége szükségeltetik.

27. A francia kormány által szükségesként védelmezett rendszer azonban nehezen átlátható. További tájékoztatás hiányában a fogyasztókat egyszerűen arra engedi következtetni, hogy az „arany” elnevezésű nemesfém tárgyak tiszta aranyból, míg az „arany-ötvözet” elnevezésűek rosszabb minőségű, hamisított aranyból vannak. A rendszer tehát három különböző formában is alkalmatlannak tűnik arra, hogy megvalósítsa kijelölt célját.

28. Először is: közvetlenül egyáltalán nem, és még közvetetten sem tájékoztat részletesen a termék tényleges aranytartalmáról.

29. Másodszor: elmulasztja a fogyasztó figyelmét felhívni arra a tényre, hogy a 750 ezredrész finomságú arany szintén ötvözet, mivel 25%-ban más fémet vagy fémeket is tartalmaz.

30. Harmadszor: nem különbözteti meg az 585 ezredrész finomságú aranyat a 375 ezredrész finomságú aranytól —, pedig ez a különbség, ha valami egyáltalán, jelentősebb lehet a fogyasztóknak, mint a 750 ezredrész finomság és az 585 ezredrész finomság közti különbség, hiszen az 50%-nál nagyobb, illetve kisebb aranytartalmú ötvözetek közti különbségre vonatkozik.

31. Igaz, hogy legalább a két legalacsonyabb finomsági kategóriába tartozó aranytárgyakon nyilvánvalóan fel kell tüntetni a pontos finomságot. Ilyen mértékben azonban a párhuzamosan létező, az „arany” és „arany-ötvözet” elnevezést használó kettős felosztású rendszer legjobb esetben is feleslegesnek tűnik, és bizonyára alkalmatlan arra, hogy tájékoztasson arról, amit lényegében az ötvözési arányokkal megadott összetétel változó skálája jelez.

32. Számomra úgy tűnik, a fenti hiányosságok jóval meghaladják a rendszer javasolt egyszerűségét és előnyeit — amelyek, ahelyett hogy megakadályoznák az összetévesztést, éppenhogy elősegíthetik azt. Vagyis, a kérdéses szabály nemcsak kevésbé alkalmas a felismert cél elérésére, mint a Bizottság által javasolt címkézés, hanem tulajdonképpen alkalmatlan, és nem lehet arányosnak értékelni. Nem lehet megalapozott a francia kormány érve, miszerint ez az ezredrészben történő, inkább „technikai” tájékoztatás szükséges kiegészítése.

33. Végezetül utalhatunk arra, hogy ebben a tekintetben a francia kormány érveit gyengíti az a tény, hogy a pert megelőző eljárás során a Bizottságnak 2001. február 7-én küldött levelében kijelentette, hogy egyáltalán nem követeli meg a szabály alkalmazását.

IV — Véggövetkeztetések

34. Következésképpen, indítványozom a Bíróságnak, hogy

- (1) állapítsa meg, hogy a Francia Köztársaság — mivel az „arany” elnevezést fenntartotta a 750 ezredrész finomságú aranytárgyakra, a 375 vagy 585 ezredrész finomságú aranytárgyak ugyanakkor az „aranyötvözet” elnevezést viselik — nem teljesítette az EK 28. cikkből eredő kötelezettségeit; és
- (2) a Francia Köztársaságot kötelezze a költségek viselésére.